

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษายาทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 แยกตามสถานภาพ และแยกตามขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันทั้งโดยรวม และรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จาก 365 โรงเรียน 1 โรงเรียนสาขา จำนวน 4,793 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร 365 คน ครูผู้สอน 4,428 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. 2550 : 8 - 41) ซึ่งจำแนกตามขนาดโรงเรียนได้ ดังนี้

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 152 คน
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 189 คน
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 24 คน

1.1.2 ครูผู้สอน

- 1) ครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 984 คน
- 2) ครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 2,502 คน
- 3) ครูผู้สอนสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 942 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 541 คน ได้จากการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) และเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 187 คน ครูผู้สอน จำนวน 354 คน รวม 541 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 46 ข้อ และแบบปลายเปิดให้แสดงความคิดเห็นโดยเสรีเกี่ยวกับข้อเสนอแนะต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาและหาค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.94

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีข้อค้นพบดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา 187 คน คิดเป็นร้อยละ 34.6 ครูผู้สอน 354 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4

1.2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก 156 โรง คิดเป็นร้อยละ 28.8 โรงเรียนขนาดกลาง 292 โรง คิดเป็นร้อยละ 54.0 และโรงเรียนขนาดใหญ่ 93 โรง คิดเป็นร้อยละ 17.2

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านเสรีภาพด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.23$) ด้านการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.18$) ด้านการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการฝึกอบรม ($\bar{X} = 4.12$) ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.03$) ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.00$) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.97$)

3. การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังนี้

3.1 การปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน โดยรวม และรายด้าน สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, $\bar{X} = 4.07$ และ $\bar{X} = 3.86$) และมีระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กกับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดกลาง ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กกับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา

ขนาดกลางกับผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า ด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารควรเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมองเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ โดยมีการกำหนดให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อจะได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอกับความต้องการ และเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน ได้แก่ ผู้บริหารควรจัดระบบนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ เป็นกัลยาณมิตร และประเมินผลอย่างค่อนเนื่องและสม่ำเสมอ ด้านเสรีภาพทางวิชาการ ได้แก่ ควรจัดส่งบุคลากรเข้าอบรมตามความถนัดและความสนใจเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคคล รวมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ เช่น การชมผลงานทางวิชาการ ด้านการทำงานร่วมกัน ได้แก่ ผู้บริหารควรจะใช้หลักการบริหารแบบอภิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 ให้ทุกคนมีส่วนร่วมช่วยกันคิดช่วยทำและส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีในองค์กรและให้กำลังใจยกย่องชมเชยบุคลากรอย่างทั่วถึง ด้านการฝึกอบรม ได้แก่ ควรกำหนดให้ครูทุกคนต้องการการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้งต่อภาคเรียน/ปี หรือทุกครั้งที่มีหลักสูตรอบรมที่ตรงกับความรู้/งานที่รับผิดชอบ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ ผู้บริหารควรให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการเรียนการสอนในด้านหลักสูตรพื้นฐาน หลักสูตรท้องถิ่น เพื่อพัฒนาครูมุ่งสู่ความเป็นประโยชน์ของนักเรียนมากที่สุด ด้านการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้แก่ ครูควรได้ดูงานโรงเรียนที่มีมาตรฐาน เพื่อได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อรองรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกจนนำไปสู่ให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น ด้านการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้ความเป็นธรรมและความอบอุ่นแก่บุคลากร ยกย่อง ชมเชยครูผู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความตระหนักต่อการพัฒนาครูในโรงเรียน เพราะมีความจำเป็นอย่าง

ซึ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน เพื่อการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาคูให้มีคุณภาพ ผู้บริหารจะต้องพัฒนาคูให้เป็นผู้นำทางวิชาการ กระตุ้นให้มีความรู้ใหม่ ๆ สนับสนุนให้ขวัญและกำลังใจยอมรับนับถือและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับจรัสศรี บัวรุ่ง (2546 : 95) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาคูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีบทบาทในการพัฒนาคูในระดับมาก สอดคล้องกับเพิ่มพร พลศิริ (2549 : 160-180) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ในการพัฒนาคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมและเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านเสรีภาพด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการฝึกอบรม ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารมีหน้าที่ในการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรภายใต้การบังคับบัญชาของคนให้มีความรู้ ทักษะตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้มีศักยภาพตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดและให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงมีบทบาทอย่างมากที่จะต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม กระตุ้นการพัฒนาคูให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประเจน ทบวอ (2549 : 112-115) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมพัฒนาคู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และครู ทั้งโดยรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสมชาย รัตนวิชัย (2550 : 119-134) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคูในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ส่วนใหญ่ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ครู ได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ และมีเสรีภาพทางวิชาการ

1.2 สถานศึกษาที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติตาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านเสรีภาพด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาตนเองตามมาตรฐาน วิชาชีพครู ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการฝึกอบรม ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดระบบ นิเทศภายใน และด้านการแลกเปลี่ยน โดยสถานศึกษาขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าขนาดกลางและ ขนาดใหญ่ ทั้งนี้เพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากส่วนกลาง ก่อนข้างน้อย รวมถึงการมีบุคลากรครูไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน จึงทำให้บทบาท ของผู้บริหารในการพัฒนาครูในโรงเรียนมีบทบาทมาก เพราะหากครูไม่ได้รับการพัฒนาที่ดี ผู้บริหารก็จะมีภาระในการบริหารงานมากขึ้น และหากผู้บริหารสามารถพัฒนาครูให้มี ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้เป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้การดำเนินการภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับเพิ่มพร พลศิริ (2549 : 160-180) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 ในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับสมชาย รัตนวิชัย (2550 : 119-134) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียนที่ จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่า บทบาท ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หนองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ครูพัฒนาตนเองมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ครู ได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ และมีเสรีภาพทางวิชาการ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมี บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนา ครูในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับ โรงเรียนขนาดใหญ่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนขนาดเล็ก กับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ด้านการจัดระบบนิเทศภายใน ด้านเสรีภาพทางวิชาการ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการฝึกอบรม ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการพัฒนาวิชาชีพ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรและงบประมาณที่เพียงพอมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ สะดวก คล่องตัวมากกว่า และผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดเล็กมีบุคลากรในบังคับบัญชาน้อย ผู้บริหารจึงต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ และเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบเป็นไปอย่างราบรื่น ขณะเดียวกันผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีบุคลากรที่เพียงพอต่อการบริหาร บทบาทในการพัฒนาครูจึงไม่มุ่งเน้นมากเท่ากับสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับเพิ่มพร พลศิริ (2549 : 160-180) ได้วิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับสมชาย รัตนวิชัย (2550 : 119-134) ได้วิจัยบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามองคาย เขต 1 พบว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามองคาย เขต 1 ส่วนใหญ่ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ครูพัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการจัดแหล่งเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าคิด กล้าทำ และมีเสรีภาพทางวิชาการ การปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดแหล่งการเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาและพัฒนาตนเอง ด้านการจัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครู และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรได้สะสมประสบการณ์ทางวิชาชีพเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

3. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูใน

โรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กมีปัจจัยในการพัฒนาตนเอง พัฒนาคณาในการสถานศึกษาที่ค่อนข้างจำกัด ทั้งงบประมาณในการบริหารจัดการ การขาดแคลนบุคลากรสายผู้สอน บุคลากรสายสนับสนุน ทำให้ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนต้องทำหน้าที่หลายหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนของนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงทำให้การบริหารงานด้านวิชาการแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพิ่มพร พลศิริ (2549 : 160-180) ได้วิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 ในการพัฒนาครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่มากเป็นพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษารายละเอียดของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างครูผู้สอน ครูวิชาการ ทั้งในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนเพื่อสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน ด้านเสรีภาพด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวิชาการให้มีความหลากหลาย ทันสมัย และมีความครอบคลุมในทุก ๆ สาระการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2

2.2 ควรทำการศึกษาและเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในสถานศึกษาขนาดเล็กของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดทุกเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพในการพัฒนาต่อไป

2.3 ควรศึกษาวิจัยความต้องการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ในสถานศึกษาทุกขนาดเพื่อทราบความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน

2.4 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 กับเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY